

พบ'เชื้อลิวมาเนีย'พันธุ์ใหม่ 'ม.มหิดล'ยกระดับเฝ้าระวัง

เชื้อลิวมาเนียพันธุ์ใหม่

จากการที่ “โรคลิวมาเนีย” (Leishmaniasis) ได้รับการประกาศโดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ให้เป็นหนึ่งในโรคติดต่อที่สำคัญของมนุษย์ ซึ่งมีการแพร่ระบาดในเขตร้อนชื้น และเขตอบอุ่นของโลก รวมไปถึงบริเวณป่ามีฝนตกชุก ผศ.ดร.สุรเดช สิริพิพัฒน์พิพงษ์ อาจารย์ประจำภาควิชาจุลชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับทีมวิจัยจากวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ค้นพบเชื้อโปรโตซัวก่อโรคลิวมาเนียสายพันธุ์ใหม่ “Leishmania orientalis” ครั้งแรกของโลก จากการศึกษาด้านระบาดวิทยาของเชื้อสายพันธุ์นี้เป็นเวลากว่า 10 ปี ปัจจุบันยังพบการแพร่ระบาดเฉพาะในประเทศไทย โดยเฉพาะแถบภาคเหนือและใต้

ผศ.ดร.สุรเดชกล่าวว่า นับตั้งแต่การประกาศการค้นพบเชื้อโปรโตซัวก่อโรคลิวมาเนียสายพันธุ์ใหม่ ทีมวิจัยได้ค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับเชื้อสายพันธุ์นี้อย่างต่อเนื่อง จนได้นำไปสู่การพัฒนาการตรวจการติดเชื้อด้วยเทคนิคระดับโมเลกุล โดยเป็นผล

งานภายใต้การสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหิดลและวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ “Scientific Reports” เมื่อปี 2565 ที่ผ่านมา

เบื้องต้นสามารถตรวจการติดเชื้อจากเลือดผ่านหลอดทดลองทางห้องปฏิบัติการ และถัดมาทีมวิจัยได้มีการพัฒนาสู่นวัตกรรมที่ทำให้สามารถตรวจการติดเชื้อสายพันธุ์ดังกล่าวได้ง่ายขึ้นในรูปแบบของ “แถบตรวจเชือกก่อโรคลิวมาเนีย” ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี 2567 นี้

นอกจากนี้ทีมวิจัยยังได้จับมือกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยกลาสโกว์ สหราชอาณาจักร เพื่อขยายความร่วมมือสู่ระดับโลก ศึกษาวิจัยในเชิงลึกต่อไป

ผู้ป่วยโรคลิวมาเนียมีอาการแสดงของโรคได้หลายแบบขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ของเชื้อที่ติด มีทั้งลักษณะแผลเปื่อยบริเวณผิวหนัง ซึ่งหายได้เอง ไปจนถึงเยื่อเมือกบริเวณปากและจมูก แต่ที่มีอาการรุนแรงสุดคือ การติดเชื้อที่อวัยวะภายใน โดยมีอาการอ่อนเพลีย ตีบและม้ามโตขึ้น และเซลล์เม็ดเลือดต่ำลงผิดปกติ ผู้ป่วยอาจต้องใช้เวลารักษาตัวในโรงพยาบาลนานถึง 3 สัปดาห์

โดยทั่วไปคนสามารถติดเชื้อลิวมาเนียผ่านการถูกแมลงพาหะ “ริ้นฝอยทราย” (Sandy) กัด แต่จากหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เพิ่มขึ้นพบว่า “ริ้นน้ำเค็ม” (Biting midges) ซึ่งพบในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก อาจเป็นพาหะนำโรคลิวมาเนียได้ด้วย

ผศ.ดร.สุรเดช

นอกจากนี้ สัตว์เลี้ยง และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมยังสามารถเป็นรังโรค ซึ่งอาจทำให้การระบาดของเชื้อรวดเร็วหากไม่มีการเฝ้าระวังที่ดี ผศ.ดร.สุรเดช และทีมวิจัยได้แสดงความห่วงใยต่อผู้ที่ได้รับเชื้อลิวมาเนีย โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ที่มีภูมิคุ้มกันบกพร่อง

“หวังให้งานวิจัยดังกล่าวส่งผลให้สังคมเกิดความตระหนักในการเฝ้าระวัง ตลอดจนขยายผลสู่การออกมาตรการป้องกันในระดับนโยบายตามแนวทาง One Health ต่อไปได้อย่างยั่งยืน”